

Wymagania edukacyjne oraz kryteria oceniania z języka polskiego dla klasy 5

Uczniów obowiązują wiadomości i umiejętności nabyte w klasie IV.
(Ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania ocen niższych – pozytywnych).

OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- 1) opanował wszystkie umiejętności zapisane w podstawie programowej;
- 2) potrafi samodzielnie rozwiązywać problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności;
- 3) czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, używając terminów z podstawy programowej;
- 4) posługuje się poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie oraz posiada bogaty zasób słownictwa;
- 5) jest aktywny podczas lekcji i zajęć pozalekcyjnych;
- 6) bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach szkolnych i międzyszkolnych związanych z edukacją polonistyczną;
- 7) tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym;
- 8) jego przemyślenia oraz wyrażane oceny są samodzielne i dojrzałe;
- 9) wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe;
- 10) współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera;
- 11) wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze (kreatywność) przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi;
- 12) twórczo i samodzielnie rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania.

OCENA BARDZO DOBRA

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 1) prawidłowo omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji i analizuje utwór liryczny;
- 2) rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach;
- 3) z łatwością określa przynależność gatunkową czytanych utworów, wskazując na cechy legendy, mitu, opowiadania, noweli, dziennika, pamiętnika lub powieści;
- 4) zna i bezbłędnie rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, powtórzenie oraz prawidłowo określa ich funkcje;
- 5) poprawnie rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie;
- 6) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motta, puenty;
- 7) wykazuje się bardzo dobrą znajomością czytanych tekstów, szczegółowo opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;
- 8) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze;
- 9) trafnie charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;
- 10) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze;
- 11) prawidłowo wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy;
- 12) bez trudu określa tematykę oraz problematykę utworu;
- 13) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;
- 14) z łatwością opowiada o wrażeniach, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- 15) objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;
- 16) określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi;
- 17) przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia;
- 18) wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze;

- 19) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- 20) wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy;
- 2) trafnie określa temat i główną myśl tekstu;
- 3) prawidłowo dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie);
- 4) z łatwością odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych;
- 5) odróżnia informacje o faktach od opinii;
- 6) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna, radiowa) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją;
- 7) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia;
- 8) świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) zawsze prawidłowo rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, przyimek, spójnik) i określa ich funkcje w tekście;
- 2) bezbłędnie odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- 3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście;
- 4) prawidłowo rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- 5) bezbłędnie odmienia wyrazy;
- 6) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki, rozumie ich rolę w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach;
- 7) nie ma problemów z nazywaniem części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 8) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny;
- 9) rozpoznaje typy wypowiedzeń, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia

- oznajmujące, pytające i rozkazujące - rozumie ich funkcje i je stosuje;
- 10) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzi: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
 - 11) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 1) potrafi dostosować styl wypowiedzi do sytuacji komunikacyjnej;
- 2) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- 3) wie, czym są związki frazeologiczne i co oznaczają, potrafi je rozpoznać oraz poprawnie stosuje je w wypowiedziach;
- 4) rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie ich funkcje w tekście;
- 5) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi;
- 6) rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- 1) identyfikuje tekst jako komunikat; rozróżnia typy komunikatu: informacyjny, literacki, reklamowy, ikoniczny;
- 2) z łatwością identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- 3) określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi;
- 4) odczytuje komunikaty niewerbalne (np. gest, mimika, postawa ciała);
- 5) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów;
- 6) dostosowuje intonację do celu wypowiedzi.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

- 1) nie popełnia błędów ortograficznych oraz stosuje reguły pisowni;
- 2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 1) zawsze jest aktywnym uczestnikiem rozmowy, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens;

- 2) tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi;
- 3) dokonuje selekcji informacji;
- 4) bardzo dobrze zna zasady budowania akapitów.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, przepis, kartka pocztowa, kartka z pamiętnika, gratulacje, streszczenie, charakterystyka;
- 2) wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz;
- 3) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;
- 4) redaguje notatki;
- 5) z łatwością opowiada o przeczytanym tekście;
- 6) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej;
- 7) tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponuje początek i zakończenie na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;
- 8) potrafi w praktyce wykorzystać wiedzę o języku.

IV. Samokształcenie. Uczeń:

- 1) doskonali ciche i głośne czytanie;
- 2) doskonali różne formy zapisywania pozyskanych informacji;
- 3) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje;
- 4) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych), korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego;
- 5) zwraca uwagę na typy definicji słownikowych;
- 6) rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji;
- 7) poznaje życie kulturalne swojego regionu;
- 8) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz

zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

OCENA DOBRA

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 1) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;
- 2) rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach;
- 3) rozpoznaje czytany utwór jako legendę, mit, opowiadanie, nowelę, dziennik, pamiętnik lub powieść oraz wskazuje jego główne cechy gatunkowe;
- 4) rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, powtórzenie oraz próbuje określić ich funkcje;
- 5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motto, puenty;
- 6) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie;
- 7) opowiada o ważnych wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;
- 8) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze;
- 9) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;
- 10) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze;
- 11) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich najważniejsze cechy;
- 12) określa ogólną tematykę oraz problematykę utworu;
- 13) wskazuje i omawia wątek główny oraz niektóre wątki poboczne;
- 14) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- 15) objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;
- 16) określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi;
- 17) przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia;

- 18) wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne;
- 19) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- 20) wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy;
- 2) określa temat i główną myśl tekstu;
- 3) dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie);
- 4) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych;
- 5) odróżnia informacje o faktach od opinii;
- 6) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna, radiowa);
- 7) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia;
- 8) świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przyimek, spójnik) i określa ich funkcje w tekście;
- 2) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- 3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to;
- 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- 5) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
- 6) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki;
- 7) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 8) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny;
- 9) rozpoznaje typy wypowiedzeń, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące - rozumie ich funkcje i je stosuje;
- 10) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzednie

i współrzędnie), równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;

- 11) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 1) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej;
- 2) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- 3) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, w większości rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;
- 4) rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące;
- 5) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi;
- 6) rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- 1) identyfikuje tekst jako komunikat; rozróżnia typy komunikatu: informacyjny, literacki, reklamowy, ikoniczny;
- 2) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- 3) określa sytuację komunikacyjną;
- 4) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- 5) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

- 1) stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- 2) zazwyczaj poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części;
- 2) tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny;

- 3) dokonuje selekcji informacji;
- 4) zna zasady budowania akapitów;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 1) tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, przepis, kartka pocztowa, kartka z pamiętnika, streszczenie, charakterystyka;
- 2) wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym;
- 3) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;
- 4) redaguje notatki;
- 5) opowiada o przeczytanym tekście;
- 6) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej;
- 7) tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;
- 8) wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.

IV. Samokształcenie. Uczeń:

- 1) doskonali ciche i głośne czytanie;
- 2) doskonali różne formy zapisywania pozyskanych informacji;
- 3) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach;
- 4) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych), korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego;
- 5) rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji;
- 6) poznaje życie kulturalne swojego regionu;
- 7) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

OCENA DOSTATECZNA

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 1) omawia elementy świata przedstawionego;
- 2) rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach;
- 3) zazwyczaj rozpoznaje czytany utwór jako legendę, mit, opowiadanie, nowelę, dziennik, pamiętnik lub powieść;
- 4) rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie
- 5) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie;
- 6) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń;
- 7) odróżnia dialog od monologu;
- 8) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;
- 9) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową;
- 10) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych;
- 11) określa ogólną tematykę utworu;
- 12) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- 13) objaśnia znaczenia dosłowne w tekstach;
- 14) zazwyczaj przedstawia własne rozumienie utworu;
- 16) wyraża własny ogólny sąd o postaciach i zdarzeniach.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) określa temat tekstu;
- 2) dostrzega tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie;
- 3) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna, radiowa);
- 4) odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) na ogół rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik);
- 2) zazwyczaj rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika;

- 3) stopniuje przymiotniki i przysłówki;
- 4) nazywa części zdania;
- 5) rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące;
- 6) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 1) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej;
- 2) w większości rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- 3) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne;
- 4) podaje przykłady synonimów.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- 1) identyfikuje tekst jako komunikat;
- 2) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- 3) określa sytuację komunikacyjną;
- 4) rozpoznaje niewerbalne środki komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- 5) dzieli wyraz na głoski, litery, sylaby.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

- 1) stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym;
- 2) stara się używać znanych mu znaków interpunkcyjnych.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat;
- 2) tworzy logiczną wypowiedź.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 1) stara się stworzyć wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, przepis, kartka pocztowa, kartka z pamiętnika, streszczenie, charakterystyka;
- 2) wygłasza z pamięci krótki tekst;

- 3) tworzy plan odtwórczy tekstu;
- 4) opowiada o przeczytanym tekście;
- 5) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje;
- 6) tworzy opowiadania związane z treścią utworu.

IV. Samokształcenie. Uczeń:

- 1) doskonali ciche i głośne czytanie;
- 2) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach;
- 3) zna zasady korzystania z biblioteki szkolnej;
- 4) poznaje życie kulturalne swojego regionu.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 1) z pomocą nauczyciela omawia elementy świata przedstawionego;
- 2) rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach;
- 3) rozpoznaje wers i strofę;
- 4) opowiada o najważniejszych wydarzeniach fabuły;
- 5) opowiada o bohaterach czytanych utworów;
- 6) wskazuje w utworze bohaterów głównych;
- 7) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) stara się określić temat tekstu;
- 2) dostrzega tytuł;
- 3) wie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa).

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) rozpoznaje z pomocą nauczyciela w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik);
- 2) stara się stosować w wypowiedzi poprawne formy gramatyczne wyrazów odmienne;

3) rozpoznaje z pomocą nauczyciela wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 1) w większości rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- 2) podaje przykłady synonimów.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- 1) stara się identyfikować nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- 2) rozpoznaje niewerbalne środki komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- 3) dzieli wyraz na litery i sylaby.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

- 1) stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym;
- 2) stara się używać znanych mu znaków interpunkcyjnych.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 1) w niewielkim stopniu uczestniczy w rozmowie na zadany temat.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 1) stara się tworzyć wypowiedzi w znanych mu formach gatunkowych: dialog, opowiadanie, list, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia,;
- 2) ogólnie opowiada o przeczytanym tekście.

IV. Samokształcenie. Uczeń:

- 1) doskonali ciche i głośne czytanie zachęcany przez nauczyciela;
- 2) sporadycznie korzysta z biblioteki szkolnej.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Otrzymuje ją uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Poziom jego wiadomości i umiejętności objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy V

uniemożliwia osiągnięcie celów polonistycznych. Nawet z pomocą nauczyciela nie potrafi

wykonać najprostszych zadań. Nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności z zakresu

podstawy programowej. Nie wykonuje zadań i poleceń nauczyciela.

Zaniedbuje wykonywanie prac domowych. Nie opanował techniki głośnego i cichego czytania. Nie stosuje w wypowiedziach pisemnych zasad ortograficznych. Nie bierze udziału w rozmowach na dany temat. Nie pozyskuje informacji.

Lektury obowiązkowe:

- 1) Jan Brzechwa, Akademia Pana Kleksa;
- 2) Janusz Christa, Kajko i Kokosz. Szkoła latania (komiks) ;
- 3) René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, Mikołajek (wybór opowiadań) ;
- 4) Rafał Kosik, Felix, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi;
- 5) Ignacy Krasicki, wybrane bajki;
- 6) Clive Staples Lewis, Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa;
- 7) Adam Mickiewicz, Powrót taty, Pani Twardowska, Pan Tadeusz (fragmenty, w tym: opisy, zwyczaje i obyczaje, polowanie i koncert Wojskiego);
- 8) Ferenc Molnar, Chłopcy z Placu Broni;
- 9) Bolesław Prus, Katarynka;
- 10) Juliusz Słowacki, W pamiętniku Zofii Bobrówny;
- 11) John Ronald Reuel Tolkien, Hobbit, czyli tam i z powrotem; 14
- 12) Henryk Sienkiewicz, W pustyni i w puszczy;
- 13) Józef Wybicki, Mazurek Dąbrowskiego;
- 14) Wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o: Prometeuszu, Syzyfie, Demeter i Korze, Dedalu i Ikarze, Heraklesie, Tezeuszu i Ariadnie, Orfeuszu i Eurydyce;
- 15) Biblia: stworzenie świata i człowieka oraz wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym o siewcy, o talentach, o pannach roztropnych, miłosiernym Samarytaninie;
- 16) Wybrane podania i legendy polskie, w tym o Lechu, Piaście, Kraku i Wandzie;
- 17) Wybrane baśnie polskie i europejskie, w tym: Charles Perrault, Kopciuszek, Aleksander Puszkin, Bajka o rybaku i rybce;
- 18) wybrane wiersze Władysława Bełzy, Jana Brzechwy, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Zbigniewa Herberta, Anny Kamieńskiej, Joanny Kulmowej, Adama Mickiewicza, Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza, Juliusza Słowackiego, Leopolda Staffa, Juliana Tuwima, Jana Twardowskiego oraz pieśni i piosenki patriotyczne.

Lektury uzupełniające (obowiązkowo dwie w każdym roku szkolnym), na przykład:

- 1) Adam Bahdaj, Kapelusz za 100 tysięcy;
- 2) Frances Hodgson Burnett, Tajemniczy ogród lub inna powieść;
- 3) Lewis Carroll, Alicja w Krainie Czarów;
- 4) Aleksander Dumas, Trzej muszkietierowie;
- 5) Olaf Fritsche, Skarb Troi;
- 6) Joseph Rudyard Kipling, Księga dżungli;
- 7) Janusz Korczak, Król Maciuś Pierwszy;
- 8) Marcin Koziół, Skrzynia Władcy Piorunów;
- 9) Selma Lagerlöf, Cudowna podróż;
- 10) Stanisław Lem, Cyberiada (fragmenty);
- 11) Kornel Makuszyński, wybrana powieść;
- 12) Andrzej Maleszka, Magiczne drzewo;
- 13) Karol May, Winnetou;
- 14) Lucy Maud Montgomery, Ania z Zielonego Wzgórza;
- 15) Małgorzata Musierowicz, wybrana powieść;
- 16) Ewa Nowak, Pajaczek na rowerze;
- 17) Edmund Niziurski, Sposób na Alcybiadesa;
- 18) Sat-Okh, Biały Mustang;
- 19) Henryk Sienkiewicz, Janko Muzykant; 15

- 20) Alfred Szklarski, wybrana powieść;
21) Mark Twain, *Przygody Tomka Sawyera*;
22) Wybrane pozycje z serii *Nazywam się...* (np. *Mikołaj Kopernik*, *Fryderyk Chopin*, *Maria Curie-Skłodowska*, *Jan Paweł II* i in.);
Lub inne utwory literackie i teksty kultury wybrane przez nauczyciela.